Osiguravanje imovine tijekom sudskog postupka u zemljama EU-a

Slovenien

1 Koje vrste mjera postoje?

Zakonom o izvršenju i osiguranju potraživanja u građanskim postupcima (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*, ZIZ) kao privremene mjere i mjere predostrožnosti utvrđeni su preliminarni i privremeni nalozi.

Kao (dugoročna) mjera predostrožnosti u smislu prisilnog osiguranja potraživanja ZIZ-om je omogućeno osiguranje uspostavom založnog prava na nekretnini, uspostavom založnog prava na pokretnini i uspostavom založnog prava na poslovnom udjelu. Vjerovnik može zatražiti mjere prisilnog osiguranja potraživanja na istom temelju kao i izvršenje, odnosno na temelju izvršne isprave, za razliku od preliminarnih i privremenih naloga koji su privremene mjere i mogu se zatražiti pod uvjetima navedenima u nastavku.

2 Pod kojim se uvjetima takve mjere mogu naložiti?

Preliminarni nalog: Sud izdaje preliminarni nalog na temelju odluke domaćeg suda ili drugog tijela u vezi s novčanim potraživanjem koje još nije izvršivo ako vjerovnik može dokazati da postoji vjerojatan rizik da bi izvršenje potraživanja u suprotnom bilo onemogućeno ili znatno otežano.

Privremeni nalozi vremenski su ograničene mjere za osiguranje potraživanja, čija je namjena očuvanje postojećeg stanja ili uspostava novog, privremenog stanja kako bi se omogućilo kasnije učinkovito izvršenje potraživanja vjerovnika (nalozi zaštitne prirode) odnosno sprječavanje ozbiljnih i štetnih posljedica i prijetnje nasilja (nalozi regulatorne prirode).

U skladu sa ZIZ-om, **privremeni nalozi** mogu se podijeliti na ***naloge za osiguranje novčanih potraživanja*** i ***naloge za osiguranje nenovčanih potraživanja.***

Sud izdaje *privremeni nalog za osiguranje novčanog potraživanja* ako vjerovnik može dokazati da je vjerojatno da potraživanje postoji ili da će potraživanje u odnosu na dužnika nastati, pri čemu vjerovnik mora dokazati da postoji vjerojatan rizik da će zbog dužnikova otuđenja, skrivanja ili nekog drugog raspolaganja imovinom, izvršenje potraživanja biti onemogućeno ili znatno otežano.

Vjerovnik nije dužan dokazati postojanje rizika ako dokaže da je vjerojatno da će dužnik zbog predloženog naloga pretrpjeti neznatnu štetu. Smatra se da je rizik dokazan ako se izvršenje potraživanja treba provesti u inozemstvu, osim ako se treba provesti u državi članici Europske unije.

Sud izdaje *privremeni nalog za osiguranje nenovčanog potraživanja* ako vjerovnik može dokazati da potraživanje prema dužniku vjerojatno postoji ili će nastati.

Vjerovnik mora dokazati i postojanje jednog od sljedećih preduvjeta:

postoji rizik da će izvršenje potraživanja biti onemogućeno ili znatno otežano

nalog je nužan kako bi se spriječila primjena sile ili nastanak nenadoknadive štete

zbog izdavanja privremenog naloga koji bi se tijekom postupka pokazao neutemeljenim dužnik neće pretrpjeti još teže posljedice od onih koje bi u slučaju neizdavanja privremenog naloga pretrpio vjerovnik.

2.1 Postupak

Preliminarni nalog: sud koji bi bio nadležan za provedbu izvršenja na predmetu za koji je podnesen zahtjev za osiguranje mjesno je nadležan za odlučivanje o zahtjevu za osiguranje potraživanja preliminarnim nalogom te za sâmo osiguranje potraživanja.

Nakon podnošenja zahtjeva za preliminarni nalog i proučavanja uvjeta za izdavanje preliminarnog naloga, sud donosi odluku u kojoj se, među ostalim, navodi iznos osiguranog potraživanja s kamatom i troškovima te naloženo osiguranje i razdoblje tijekom kojeg ga sud dopušta. Preliminarni nalog ne smije biti na snazi dulje od 15 dana od nastupanja uvjeta za izvršenje.

Ako razdoblje za koje je sud dopustio preliminarni nalog istekne prije nego što odluka na temelju koje je izdan preliminarni nalog postane izvršiva, sud na prijedlog vjerovnika produljuje nalog, pod uvjetom da se okolnosti pod kojima je izdan nisu promijenile.

Privremeni nalog: ako je pokrenut parnični ili neki drugi sudski postupak, odluku donosi nadležni sud pred kojim se postupak odvija. Ako je zahtjev za osiguranje potraživanja privremenim nalogom podnesen prije pokretanja sudskog postupka u kojem bi sud odlučivao u skladu s posebnim postupovnim pravilima za bračne sporove i sporove u pogledu roditeljske skrbi za djecu, te za sâmo osiguranje potraživanja, nadležnost ima okružni sud koji bi imao nadležnost za takav postupak. Ako je zahtjev za osiguranje potraživanja privremenim nalogom podnesen prije pokretanja sudskog postupka na temelju akta kojim se uređuje sprečavanje obiteljskog nasilja, te za sâmo osiguranje potraživanja, nadležnost ima okružni sud koji bi imao nadležnost za takav postupak. Ako nije pokrenut parnični ili neki drugi sudski postupak, sud koji je nadležan za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje potraživanja privremenim nalogom i sâmo osiguranje potraživanja jest mjesno nadležan sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje.

Iz navedenog proizlazi da se mjesna nadležnost suda za izdavanje privremenih naloga u tim slučajevima utvrđuje u pogledu predmeta osiguranja potraživanja. Ako je riječ o pokretnini, mjesno nadležan sud jest sud izvršenja na čijem su području predmeti smješteni odnosno u čijem području dužnik ima stalno ili privremeno boravište. Ako je predmet osiguranja novčano potraživanje, nematerijalizirani vrijednosni papir ili druga vlasnička prava dužnika, mjesno nadležan sud u pravilu je sud na čijem području dužnik ima stalno boravište ili registrirano sjedište. Ako je predmet osiguranja partnerski udio u poduzeću, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi registrirano sjedište poduzeća. Ako je predmet osiguranja nekretnina, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi nekretnina.

2.2 Glavni uvjeti

Sud izdaje **preliminarni nalog** na temelju odluke domaćeg suda ili drugog tijela u vezi s novčanim potraživanjem koje još nije izvršivo, ako vjerovnik može dokazati da postoji vjerojatan rizik da bi izvršenje potraživanja u suprotnom bila onemogućeno ili znatno otežano. Smatra se da je ta vrsta rizika dokazana ako se zahtjev za osiguranje potraživanja preliminarnim nalogom temelji na jednoj od sljedećih odluka:

presudi izdanoj u kaznenom postupku kojom je potvrđeno imovinsko-pravno potraživanje oštećene strane, a protiv koje je podnesen prijedlog za obnovu kaznenog postupka

odluci na temelju koje bi se izvršenje trebalo provesti u inozemstvu, osim ako bi se trebalo provesti u državi članici Europske unije

odluci o priznavanju protiv koje je podnesena žalba (u tom slučaju sud, na zahtjev dužnika, za osiguranje potraživanja preliminarnim nalogom može utvrditi uvjet da vjerovnik položi osiguranje za štetu koju bi dužnik mogao pretrpjeti zbog preliminarnog naloga)

nagodbi sklopljenoj pred sudom ili upravnim tijelom koja se osporava kako je predviđeno zakonom (u tom slučaju sud, na zahtjev dužnika, za osiguranje potraživanja preliminarnim nalogom može utvrditi uvjet da vjerovnik položi osiguranje za štetu koju bi dužnik mogao pretrpjeti zbog preliminarnog naloga)

javnobilježničkom zapisu koji čini izvršnu ispravu za novčano potraživanje koje još nije dospjelo.
Sud dopušta osiguranje potraživanja preliminarnim nalogom za iznos zakonski propisane naknade za uzdržavanje koja još nije dospjela, naknadu za izgubljenu naknadu za uzdržavanje zbog smrti osobe koja ju je plaćala i naknadu štete nastale zbog smanjenja životne aktivnosti ili smanjenja odnosno gubitka radne sposobnosti samo za iznose koji dospijevaju u roku od jedne godine.
U tim slučajevima smatra se da je rizik dokazan ako je već zatraženo izvršenje potraživanja u odnosu na dužnika radi naplate iznosa koji je dospio, ili ako je takvo izvršenje predloženo.
Sud izdaje **privremeni nalog za osiguranje novčanog potraživanja** pod sljedećim uvjetima: ako vjerovnik može dokazati vjerojatnost postojanja potraživanja ili da će potraživanje u odnosu na dužnika nastati te ako vjerovnik dokaže vjerojatni rizik da će zbog dužnikova otuđenja, skrivanja ili nekog drugog raspolaganja imovinom, izvršenje potraživanja biti onemogućeno ili znatno otežano (subjektivni rizik).
Sud izdaje **privremeni nalog za osiguranje nenovčanog potraživanja** pod sljedećim uvjetima: ako vjerovnik može dokazati vjerojatnost postojanja potraživanja ili da će potraživanje u odnosu na dužnika nastati te ako vjerovnik dokaže vjerojatnost da će jedan od sljedećih preduvjeta biti ispunjen: postoji rizik da će izvršenje potraživanja biti onemogućeno ili znatno otežano (objektivni rizik), donošenje je naloga nužno da bi se spriječila primjena sile ili nastanak nenadoknadive štete te dužnik zbog izdavanja privremenog naloga koji bi se tijekom postupka pokazao neutemeljenim neće pretrpjeti još teže posljedice od onih koje bi u slučaju neizdavanja privremenog naloga pretrpio vjerovnik.
Ni u jednom od slučajeva (privremeni nalozi za osiguranje novčanog potraživanja i privremeni nalozi za osiguranje nenovčanog potraživanja) vjerovnik nije dužan dokazati postojanje rizika ako dokaže da je vjerojatno da će dužnik zbog predloženog naloga pretrpjeti neznatnu štetu. U oba se slučaja smatra da je rizik dokazan ako izvršenje potraživanja treba provesti u inozemstvu, osim ako ga treba provesti u drugoj državi članici Europske unije.

3 Predmet i priroda takvih mjera?

3.1 Koja vrsta imovine može podlijegati takvim mjerama?

Predmet preliminarnih ili privremenih naloga može biti bilo koja imovina dužnika, npr. gotovinski depoziti na bankovnim računima, pokretnine, registrirana prijevozna sredstva, nekretnine i druga vlasnička prava ako nije riječ o predmetima koji su zakonom izuzeti od izvršenja, odnosno ako pravo na izvršenje na predmetima nije zakonski ograničeno (npr. predmeti kojima se ne trguje, rudno bogatstvo, predmeti koji su dužniku potrebni za obavljanje javne službe itd.).

3.2 Koji su učinci takvih mjera?

Preliminarni nalozi: sud može navesti sljedeće preliminarne naloge: zapljena pokretnine i upis pljenidbe u registar, ako se registar vodi; zapljena novčanih potraživanja ili potraživanja za predaju predmeta; zapljena drugih vlasničkih prava ili materijalnih prava; zapljena novčanih potraživanja na računu dužnika u instituciji za platni promet; upis založnog prava na partnerski udio u poduzeću u sudski registar ili na nematerijalizirani vrijednosni papir u središnji registar nematerijaliziranih vrijednosnih papira; privremeni upis založnog prava na nekretninu dužnika ili prava uknjižena na nekretnini.
Sud može dopustiti prodaju zaplijenjenih pokretnih predmeta ako se brzo kvare ili ako postoji rizik da će njihova cijena znatno pasti, pri čemu se prodaja zaplijenjenih predmeta odvija u skladu s odredbama ZIZ-a o izvršenju nad pokretninama.
Ako je sud preliminarnim nalogom zaplijenio potraživanje, može na zahtjev vjerovnika ili dužnika dopustiti da se zabranjeno potraživanje prenese na vjerovnika u svrhu namirenja ako postoji rizik da zbog kašnjenja potraživanje neće biti namireno ili da će se izgubiti pravo na pravni lijek prema trećoj strani. Iznos dobiven prodajom predmeta ili namirenjem potraživanja sud čuva do prestanka preliminarnog naloga ili dok vjerovnik ne zatraži izvršenje, ali ne dulje od 30 dana od dana na koji potraživanje postane izvršivo.
Privremeni nalog: *privremeni nalog za osiguranje novčanih potraživanja* može biti bilo koja mjera kojom je moguće ostvariti osiguranje potraživanja i koja je, u pogledu ciljeva koji se njome nastoje postići, samo zaštitne prirode. U Zakonu se navode sljedeće vrste privremenih naloga za osiguranje novčanih potraživanja: zabrana da dužnik slobodno raspolaže pokretninama i čuva takvu imovinu; zabrana da dužnik prenese ili upiše hipoteku na nekretninu odnosno prenese ili upiše hipoteku na stvarna prava na nekretnini registriranoj u njegovu korist, pri čemu se vrši uknjižba te zabrane u zemljišne knjige; zabrana dužnikovu dužniku da dužniku isplaćuje potraživanja ili predaje predmete te zabrana dužniku da prima predmete, namiruje potraživanja ili njima slobodno raspolaže; nalog instituciji za platni promet da dužniku ili nekoj drugoj osobi koja postupa na nalog dužnika uskrati isplatu s njegova računa onog iznosa za koji je izdan privremeni nalog.
Privremeni nalog za osiguranje nenovčanih potraživanja može biti bilo koja mjera kojom je moguće ostvariti osiguranje potraživanja i koja je, u pogledu ciljeva koji se njome nastoje postići, zaštitne ili regulatorne prirode. U Zakonu se kao primjer navode sljedeće vrste privremenih naloga za osiguranje nenovčanih potraživanja: zabrana otuđenja ili upisa hipoteke na pokretnini na koju se potraživanje odnosi te čuvanja te imovine; zabrana otuđenja ili upisa hipoteke na nekretninu na koje se potraživanje odnosi uz uknjižbu te zabrane u zemljišne knjige; zabrana dužniku da čini bilo što što bi moglo prouzročiti štetu za vjerovnika, odnosno zabrana bilo kakvih promjena na predmetima na koje se potraživanje odnosi i određivanje novčane kazne u slučaju kršenja te zabrane; zabrana dužnikovu dužniku da potonjem predaje imovinu na koju se potraživanje odnosi; plaćanje naknade za izgubljenu plaću radniku dok traje spor o zakonitosti odluke o raskidu ugovora o radu, ako je takva naknada potrebna za uzdržavanje radnika i osoba koje je u skladu sa zakonom dužan uzdržavati.
Kada je odluka o privremenom nalogu izdana u građanskom ili nekom drugom postupku, ima učinak odluke o izvršenju i njome je moguće posegnuti samo u sferu dužnikovih interesa, a ne bilo koje treće strane. Izdavanje privremenog naloga stoga nema za posljedicu nastanak založnog prava na predmetu osiguranja.
Iz navedenog proizlazi da se privremenim nalogom kojim je na primjer određena zabrana slobodnog raspolaganja predmetom osiguranja ne priječi pravno posezanje druge osobe za tim predmetom (npr. u postupku izvršenja). Ako dužnik ne poštuje privremeni nalog takve vrste, jedina je posljedica ta da vjerovnik ima pravo osporavati pravne akte koji mu nanose štetu, u skladu s općim pravilima obveznog prava. Osobe koje stječu imovinu kojom dužnik nije smio raspolagati u takvim su slučajevima zaštićene, ako su imovinu stekle u dobroj vjeri (nisu znale i nisu mogle znati da je takav čin nanio štetu vjerovniku). Ako osoba koja stječe imovinu tu imovinu nije stekla u dobroj vjeri, pravni akt gubi učinak samo u odnosu na vjerovnika (tužitelja) i u onoj mjeri koja je potrebna da bi se naplatilo potraživanje vjerovnika.
Ako dužnik prekrši privremeni nalog, kazneno je odgovoran i za kazneno djelo povrede prava drugih osoba. Dužniku koji prekrši privremeni nalog sud izvršenja može odrediti i novčanu kaznu, dok dužnik ima pravo zatražiti od vjerovnika naknadu za štetu koja mu je nanesena privremenim nalogom koji je bio neutemeljen ili na koji vjerovnik nije imao pravo.
Privremenim nalogom dužnikovu dužniku može se naložiti i zabrana isplata (npr. banci). U tom slučaju zabrana proizvodi učinak od trenutka u kojem je dostavljena dužnikovu dužniku. Po primitku zabrane potonji više ne može učinkovito ispunjavati svoje obveze prema dužniku, a može biti odgovoran i za plaćanje odštete vjerovniku. U postupcima za izdavanje privremenog naloga banka smije otkriti informacije o postojanju i broju transakcijskih računa, odnosno drugim potraživanjima koje dužnik ima na njima, samo na zahtjev suda. Međutim, podaci o brojevima tekućih računa pravnih osoba i o tome jesu li ti računi blokirani javno su dostupni na internetskim stranicama Agencije Republike Slovenije za javnopravne registre i usluge (*Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*).

3.3 Koliko dugo takve mjere vrijede?

U odluci o izdavanju *preliminarnog naloga mora se, među ostalim*, navesti iznos osiguranog potraživanja s kamatom i troškovima, naloženo osiguranje **i razdoblje tijekom kojeg ga sud dopušta**, pri čemu preliminarni nalog ne smije trajati *dulje od 15 dana od nastupanja uvjeta za izvršenje.*

Trajanje valjanosti *privremenog naloga* nije uređeno zakonom, nego ga utvrđuje sud u odluci o privremenom nalogu. Ako je nalog izdan prije podnošenja tužbe ili početka nekog drugog postupka, ili ako je nalog izdan za osiguranje potraživanja koje još nije nastalo, sud vjerovniku određuje rok do kojeg mora pokrenuti postupak odnosno podnijeti tužbu. Ako do tog roka vjerovnik ne podnese tužbu ili pokrene postupak, sud obustavlja postupak. Privremeni nalozi mogu ostati na snazi i nakon dana objave sudske odluke u vezi s kojom su izdani.

4 Je li moguća žalba protiv takve mjere?

Dužnik može podnijeti prigovor na odluku o preliminarnom nalogu ili odluku o privremenom nalogu u roku od osam dana od dostave te odluke. Prigovor se podnosi sudu koji je izdao odluku o preliminarnom ili privremenom nalogu. Taj sud potom odlučuje i o samom prigovoru.

Dužnik ili vjerovnik može podnijeti žalbu protiv sudske odluke o prigovoru i protiv odluke o odbijanju zahtjeva za izdavanje privremenog naloga sudu koji je izdao tu odluku u roku od osam dana od dostave te odluke. O žalbi odlučuje drugostupanjski sud. Prigovorom i žalbama u pravilu se ne prekida postupak.

Ostale poveznice

http://www.pisrs.si/Pis.web/

https://www.uradni-list.si/

http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov

http://www.sodisce.si/

http://www.ajpes.si/

Posljednji put ažurirano: 09/01/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.